

Stichting Goois Natuurreservaat

BEGROTING

2025

Kenmerk 24-12043-1.01.51

Het Goois Natuurreservaat wordt gesteund
door de Nationale Postcode Loterij

COLOFON

Uitgave:

Stichting Goois Natuurreservaat

Nieuwe Meentweg 2

1217 DZ Hilversum

Postbus 1001

1200 BA Hilversum

www.gnr.nl

kvk nummer: 41223080

RSIN/fiscaal nummer: 001939270

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Uitgangspunten voor de begroting 2025
 - 2.1 Inhoudelijke uitgaven
 - 2.2 Financiële uitgangspunten
3. Begroting 2025
 - 3.1 Begroting 2025 op basis van inhoudelijke programma's
 - 3.2 Begroting 2025 op basis van staat van baten en lasten
4. Risicoparagraaf 2025
5. Ontwikkeling participantenbijdragen
6. BTW-compensatie

Bijlage 1: Projectenprogramma GNR 2024-2027

1. Inleiding

De voorliggende conceptbegroting is als volgt opgebouwd.

Eerst is er aandacht voor de uitgangspunten voor de begroting 2025. Er zijn zowel inhoudelijk als financiële uitgangspunten.

Na de uitgangspunten volgt de begroting zelf, in hoofdstuk 3. Deze kent als het ware, twee gezichten. Eén via de inhoud op basis van de inhoudelijke programma's (paragraaf 3.1) . En daarnaast de begroting op basis van de staat van baten en lasten, een meer financiële insteek (paragraaf 3.2).

Bij de begroting hoort een risicoparagraaf die is opgenomen in hoofdstuk 4.

Hoofdstuk 5 biedt inzicht op de meerjaren-ontwikkeling van de participantenbijdrage.

In hoofdstuk 6 wordt een beeld gegeven van het financieel beheer in de vorm van een recapitulatie van de programma's, de geprognostiseerde balans, het weerstandvermogen en informatie over de BTW-compensatie.

2. Uitgangspunten voor de begroting 2025

2.1 Inhoudelijke uitgangspunten voor 2025

Er zijn binnen GNR diverse beleidsdocumenten die richtinggevend zijn voor het handelen van de stichting. De belangrijkste zijn de beheervisie 2020 en het Beleidsplan. In 2023 is een nieuw beleidsplan voor de periode 2024-2027 opgesteld. Deze is in de bestuursvergadering van 14 december 2023 vastgesteld en in februari 2024 aan de gemeenteraden van de participanten gezonden. De raden kunnen gebruikmaken van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen waarna het bestuur de binnengekomen reacties beoordeeld en naar behoefte het beleidsplan nog bijstelt. De inhoudsrelevante zaken uit het nieuwe beleidsplan zijn in deze begroting meegenomen en verwerkt.

Enkele belangrijke inhoudelijke speerpunten zijn:

1. Grondverwerving

De natuur en het milieu staan onder grote druk en er is ondanks alle positieve maatregelen nog steeds sprake van vormen van versnippering. Het verwerven (en in aanvulling daarop het inrichten en beheren) van natuurgebieden kan bij dragen aan robuustheid en onderling verbondenheid van natuurgebieden van het Goois Natuurreservaat. Grondverwerving is dan ook een belangrijke activiteit. In het beleidsplan is opgenomen dat gestreefd wordt naar een meer doelgerichte en offensieve aanpak van grondverwerving.

2. Opkomen voor de natuur

De regio Gooi en Vechtstreek blijft een druk bevolkt gebied waar allerlei ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden. We blijven het overheidsbeleid beïnvloeden en opkomen voor de natuur bij ruimtelijke ontwikkelingen (belangenbehartiging) om de kansen voor de natuur, het landschap en de eraan verbonden recreatieve en erfgoedbelangen te beschermen. Dat doen we primair vanuit het gezichtspunt van het natuurgebied Goois Natuurreservaat.

3. Natuurverbindingen.

Het Gooi kent de hoogste dichtheid van natuurverbindingen in Nederland. Dat is ook noodzakelijk, want in de loop der tijd zijn de natuurgebieden in het Gooi sterk versnipperd. In 2023 is de Groene Schakel gereedgekomen en geopend. Deze ecologische corridor verbindt het Gooi met de Utrechtse Heuvelrug. Ontsnippering en het verbinden van natuurgebieden blijft de komende jaren de nodige aandacht vragen. Bijvoorbeeld: Er ontbreekt nog 1 grote verbinding tussen de Westerheide en de Zuiderheide en optimalisering van bestaande verbindingen en aanleg van kleine fauna voorzieningen zijn nodig.

4. Biodiversiteit-soortenrijkdom

Versterking van de biodiversiteit is en blijft - in lijn met onze beheervisie, beleidsplan en de beheerplannen - een hoofdthema. De milieueffecten op lucht, water en bodem, klimaatverandering en recreatie leiden tot druk en achteruitgang van de biodiversiteit. Bescherming van de natuur en versterking van de biodiversiteit door doelgericht beheer is noodzakelijk. In 2024 is een notitie over biodiversiteit en natuurkwaliteit in het Goois Natuurreservaat opgesteld.

5. Recreatie; in balans met de natuur

De ligging van het Goois Natuurreservaat in de directe omgeving van de verschillende stedelijke gebieden in en om het Gooi brengt vanzelfsprekend met zich mee dat de natuurgebieden volop worden gebruikt door de inwoners van de regio om te wandelen, te fietsen, te sporten en paard te rijden. Dat levert de nodige drukte op in de natuurgebieden waarvan het de vraag is of de natuur dit nog kan dragen. Dit speelt naast veel andere drukfactoren op de natuur, zoals stikstofbelasting, verdroging, versnippering en klimaatveranderingen. De komende jaren streven wij naar een verbetering van de balans tussen natuur en recreatie.

6. Draagvlak en steun

GNR blijft zich inzetten voor het voortzetten en versterken van educatie, fondsenwerving, naamsbekendheid, en het draagvlak onder de inwoners van het Gooi en de bereidheid van inwoners om GNR langdurig te steunen (ambassadeurschap; zo koesteren we samen ons groene thuis).

7. Projecten

Het Goois Natuurreservaat zal ook de komende jaren weer een aantal projecten realiseren of opstarten dankzij de beschikbare middelen beschikbaar gesteld via de Stichting Steun Goois Natuurreservaat van onder andere de Nationale Postcode Loterij, de Provincie Noord-Holland, het Prins Bernhardfonds en particuliere giften.

De Nationale Postcode Loterij is al sinds 1997 een belangrijke partner van het Goois Natuurreservaat. De giften van de Postcode Loterij gebruiken wij voor projecten die een meerwaarde opleveren voor de natuur en haar bezoekers. Daarnaast maken de giften van de Postcode Loterij het mogelijk om onze vrijwilligers- en educatieactiviteiten en de informatievoorziening (zoals infoborden, website, brochures) op peil te houden.

8. Duurzaamheid

We gaan verder met inzetten op duurzaamheid. Daarvoor heeft het GNR de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties (SDG's) omarmd die waar mogelijk wordt vertaald naar onze werkwijze en bedrijfsvoering. In het kader van de duurzaamheidsopgave en de werkruimte die nodig is voor de werkorganisatie werken wij de komende jaren aan een toekomstbestendige huisvesting van GNR.

2.2 Financiële uitgangspunten voor 2025

We streven naar een stabiele ontwikkeling in de meerjarenbegroting, echter als gevolg van mondiale ontwikkelingen zijn met name de loon- en prijsontwikkeling nog aan stevige fluctuaties onderhevig. Hetgeen ook de nodige gevolgen heeft voor het financieel perspectief van het GNR.

Voor de begroting 2025 en verder van het GNR wordt uitgegaan van bestaand beleid. De financiële consequenties van nieuw beleid worden hetzij door een herschikking van binnen de geraamde uitgaven, dan wel door het verwerven van structureel nieuwe/hogere inkomsten (buiten de participantenbijdragen om) gedekt. Het projectenprogramma wordt periodiek geactualiseerd. Voor nieuwe projecten zoekt het GNR eerst financiële dekking voordat gestart gaat worden.

Loon- en prijsontwikkeling.

Op het personeel van de stichting is de CAO voor de provincies van toepassing. Op dit moment (voorjaar 2024) lopen de onderhandelingen nog voor een nieuwe CAO voor de periode 1/1/2024 tot en met 31/12/2025. De uitkomsten hiervan zijn nog niet bekend, wel dient rekening gehouden te worden met een forse stijging.

Voor de loon- en prijsstijging in de begroting wordt rekening gehouden met de percentages, zoals in de laatst gepubliceerde Macro Economische Verkenningen voor de betreffende jaren (publicatie kerngegevens collectieve sector), zoals die ook zijn opgenomen in de Septembercirculaire voor de uitkeringen uit het gemeentefonds.

De Septembercirculaire 2023 wordt gebruikt voor de percentages voor de begroting 2025. In deze circulaire wordt voor 2025 de loonmutatie geraamd op 5,4% (prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers) en de prijsmutatie op 1,6 % stijging (prijs netto materiële overheidsconsumptie). Voor 2025 houdt dit een stijging in van de loongevoelige component in de participantenbijdrage van € 136.320 en een prijsgevoelige component van € 15.920. De totale toename voor 2025 komt daarmee op totaal € 152.240. De totaal berekende participantenbijdrage 2025 komt daarmee op € 3.671.590. Ten opzichte van 2024 een stijging van ruim 4,3%.

3. Begroting 2025

In paragraaf 3.1 is de begroting weergegeven op basis van de inhoud; door middel van een indeling naar programma's. Het betreft de programma's

- Natuur en recreatie
- Projecten
- Communicatie, draagvlak, educatie, voorlichting en vrijwilligers
- Belangenbehartiging, beleid en participanten.

Dit biedt goed zicht op de vele facetten van de inhoud van ons werk.

In paragraaf 3.2 is dezelfde begroting in een andere opzet weergegeven namelijk door middel van de staat van baten en lasten. Dit biedt snel overzicht en inzicht in de financiële situatie van GNR.

3.1 Begroting 2025 op basis van de inhoudelijke programma's

Hieronder is de programma-indeling gebruikt zoals die de afgelopen jaren is toegepast.

3.1.1 Natuurbeheer en recreatie

Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer

De stichting komt in aanmerking voor provinciale natuurbeheersubsidie in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL). Er zijn twee beschikkingen. De belangrijkste is de beschikking van de provincie Noord-Holland die betrekking heeft op nagenoeg alle natuurgebieden. Vanaf 2023 is een nieuwe beschikkingsperiode voor de gebieden in Noord-Holland ingegaan, die loopt tot en met 2028. De totale SNL-vergoeding is verhoogd voor deze beschikkingsperiode. Er is een hoger percentage van de kosten dat wordt vergoed, van 75% naar 84% en er is door gebruik te maken van ons beheersysteem een gedetailleerdere aanvraag gedaan, waardoor specifieke kosten die er al waren nu zijn meegenomen in de beschikking.

Beheerplannen

Voor het beheer van de natuurterreinen is een beheerplan noodzakelijk. In 2020 is een nieuwe beheervisie vastgesteld; in lijn daarmee is het beheerplan 2020-2032 opgesteld. Het beheerplan wordt vervolgens uitgewerkt tot (jaarlijkse) activiteitenplanningen voor het dagelijks beheer van de verschillende terreinen. In de jaarlijkse activiteiten worden de reguliere activiteiten opgenomen maar ook specifieke activiteiten die moeten leiden tot verdere natuurontwikkeling of terreinverbeteringen. Hierbij horen naast natuur- ook de cultuurhistorische en recreatieve maatregelen. Daarbij staat voorop dat we de voor het Gooi kenmerkende natuur-, cultuurhistorische- en landschapswaarden op een zorgvuldige en deskundige manier beheren. Door het gebruik van het beheer registratie systeem (BRS) dat onderdeel uitmaakt van de beheerplannen, wordt steeds inzichtelijker wat de reguliere en vervangingskosten zijn voor beheer gerelateerde zaken. De vervangingskosten worden meegenomen in het jaarlijks beheer.

Natuurbeheer

Het beheer van de bossen, heidevelden, graslanden, akkers (engen) e.d. vindt plaats volgens de uitgangspunten zoals vastgesteld in onze beheervisie, beleidsplan en beheerplannen en sluit aan bij de voorwaarden van de subsidiebeschikking SNL. Dit betekent, een beheer gericht op instandhouding van het natuurtypen en (zo mogelijk verhoging van) de natuurkwaliteit. In ons beheer wordt actief gewerkt aan versterking van natuurlijkheid en biodiversiteit door het bevorderen van variatie, kleinschaligheid, structuur en diversiteit. De verscheidenheid en overgangen van natuurtypen geeft een verhoogde soortenrijkdom. Daarnaast zijn we ons bewust van invloeden van buitenaf, zoals stikstofdepositie, klimaatverandering, droogte en beschikbaarheid van water van goede kwaliteit. Waar mogelijk wordt hier in ons beheer op ingespeeld.

Het beheer wordt gepland, vastgelegd en gemonitord met behulp van het GNR-beheerregistratiesysteem (BRS). Deze opgeslagen gegevens vormen ook de basis voor de jaarrapportage voor de SNL.

Belangrijk hierbij is de monitoring van de flora en fauna en bijbehorende natuurontwikkeling. In de komende jaren wordt nog gericht en meer planmatig de flora en fauna gemonitord, zodat we beter zicht hebben op de 'stand van de natuur' in het Goois Natuurreservaat en de ontwikkelingen ervan en nóg gericht maatregelen kunnen nemen om de soortenrijkdom in het Goois Natuurreservaat te behouden en verder te verbeteren. Hierbij houden we rekening met de impact van klimaatverandering en de milieukwaliteit die onder druk staat. Dit doen we door naast de jaarlijkse monitoring voor SNL ook beter gebruik te maken van monitoring door vrijwilligers van de diverse soortengroepen.

Bijzondere soortenmonitoring is al opgenomen in het BRS. Hiermee kunnen de resultaten van de monitoring betrokken worden bij de jaarlijkse beheerplannen.

Er blijft aandacht voor aanleg en optimalisering van natuurverbindingen. Bij de reeds aangelegde natuurbruggen Hoorneboeg en Laarderhoogt gaat het GNR in het belang van de fauna de aanliggende natuurgebieden de komende jaren geleidelijk en kleinschalig herinrichten.

Recreatie

De natuurterreinen van de stichting zijn grotendeels en op allerlei manieren voor het publiek opengesteld. Vele honderdduizenden bezoekers wandelen, fietsen, rijden paard, laten de hond uit en sporten in het Goois Natuurreservaat. Ook zijn er diverse wandeltochten en sportevenementen. Er zijn toegankelijkheidsbepalingen van kracht om de recreatie te reguleren. Het recreatiebeheer richt zich op instandhouding van het omvangrijke pakket aan de recreatieve voorzieningen en mogelijkheden zoals zitbanken, klaphekken in begrazingsraster, picknicksets, wandelroutemarkeringen etc.

Er is op diverse locaties en tijdstippen sprake van grote recreatieve drukte en er zijn zorgen over de impact op de natuur. Het streven is de balans tussen natuur en recreatie te verbeteren onder andere door een herziene zonering toe te passen. De recreatiemonitor die in 2023 is opgezet gaat ons meer informatie geven over het recreatief gebruik (kwantitatief en kwalitatief). In aanvulling daarop wordt in 2024-2025 een onderzoek naar de draagkracht van de Gooise natuur voor recreatie uitgevoerd. Beiden zijn ingrediënten voor een uit te werken recreatieve zonering waarvan verwacht wordt dat die in 2025 zijn beslag krijgt. Stakeholders, inwoners en gemeenten zullen betrokken worden om voldoende draagvlak te verkrijgen voor het realiseren van een gewijzigde recreatiezonering.

Veiligheid

De veiligheid voor mens en dier is belangrijk. Wij zetten in op het in stand houden van duidelijke en veilige wandel-, fiets- en ruiterroutes. Als er onveilige situaties in onze terreinen worden gesignaleerd, ondernemen wij actie. De inrichting en het beheer van de schaapskooi en begrazingsbeheer gebeurt met aandacht voor dierenwelzijn en veiligheid naar mensen (werknemers en bezoekers), bijvoorbeeld ten aanzien van risico's op zoonoses (van dier op mens overdraagbare ziekten).

We onderhouden actief contact met veiligheidsorganisaties (politie, brandweer en ambulancedienst) en nemen zo nodig maatregelen.

Grondverwerving In potentie zijn alle terreinen in het Gooi met natuurschoon (met waarden van natuur en landschap, al dan niet gecombineerd met recreatie en cultuurhistorie) voor de stichting

aankoopwaardig. Per situatie wordt bekeken of verwerving wenselijk en mogelijk is. Naast een meer actieve grondverwervingsstrategie is het ook zinvol om kleine incurante stukjes grond met een andere functie dan natuur en zonder natuurwaarde en of aansluiting op andere natuur, af te stoten.

Het GNR heeft niet alleen gronden, maar ook opstallen/gebouwen. Er is een visie op het gebouwenbeheer ontwikkeld waarin is opgenomen welke gebouwen van belang zijn om te behouden en in stand te houden.

Gastheerschap

Afgelopen jaren is gebruik gemaakt van extra financiële middelen voor versterking van gastheerschap, toezicht en handhaving. Voor 2025 worden voorstellen gedaan aan het bestuur om deze extra capaciteit te bestendigen.

Financiën

Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)	begroting 2025		
	REK 2023	B2024 G	B2025
Totale lasten regulier	€ 2.705.829	€ 2.887.120	€ 2.963.220
Totale baten regulier	€ 1.578.097	€ 1.567.835	€ 1.583.115
Saldo regulier	€ -1.127.732	€ -1.319.285	€ -1.380.105
Totale lasten incidenteel	€ 176.251	€ 313.980	€ 61.580
Totale baten incidenteel	€ 1.223.069	€ 650.000	€ -
Saldo incidenteel	€ 1.046.818	€ 336.020	€ -61.580
Saldo voor mutaties reserves	€ -80.914	€ -983.265	€ -1.441.685
Toevoeging aan reserve	€ 1.204.929	€ 666.820	€ 17.090
Onttrekking aan reserve	€ 122.755	€ 252.400	€ -
Saldo na mutaties reserves	€ -1.163.088	€ -1.397.685	€ -1.458.775
Toelichting mutatie t.o.v. 2024 gewijzigd			
Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
<i>Toelichting éénmalige mutaties:</i>			
Vervallen tijdelijke formatieplaats regiobeheerder toezicht projecten	€ -98.400		€ 98.400
Vervallen incidenteel budget 2024 vervanging materieel rijwielpaden	€ -91.000		€ 91.000
Vervallen incidenteel budget 2024 aanschaf zonnepanelen	€ -63.000		€ 63.000
Vervallen geraamde opbrengst verkoop voormalige dienstwoning		€ -650.000	€ -650.000
<i>Toelichting structurele mutaties:</i>			
Loonstijging 2025	€ 37.910		€ -37.910
Prijsmutatie 2025	€ 38.190		€ -38.190
Hogere huren/pachten/beheervergoeding i.v.m. indexering 2025		€ 15.280	€ 15.280
Ten gunste/laste van eigen reserves en voorzieningen			
Vervallen aanwending reserve Natuurbeheer tijdelijke formatie		€ -98.400	€ -98.400
Vervallen aanwending reserve Vervanging materieel rijwielpaden		€ -91.000	€ -91.000
Vervallen aanwending reserve Vastgoed aanschaf zonnepanelen		€ -63.000	€ -63.000
Vervallen donatie reserve Vastgoed verkoop voormalige dienstwoning 2024	€ -650.000		
Toevoeging reserve Natuurbeheer (prijsmutatie onderhoud bebording)	€ 90		
Toevoeging reserve Vervanging materieel Rijwielpaden (prijsmutatie)	€ 180		€ -180
Totalen	€ -826.030	€ -887.120	€ -61.090

3.1.2 Projecten

Projectenprogramma

Het projectenprogramma biedt inzicht in de geplande projecten en draagt bij aan een projectmatige aanpak en een betere sturing op realisatie van projecten.

Projecten die in 2025 (en de daaropvolgende jaren) in uitvoering zijn:

- *Nieuwbouw groepsverblijf 't Laer;*
- *Vernieuwen of in sommige gevallen opheffen van parkeer- en dagrecreatieterreinen;*
- *Vernieuwen toegangs- en welkomstbebording;*
- *Uitvoeren optimalisatie natuurverbinding Hoorneboeg (incl. deelgebied Hilversums Wasmeer);*
- *Uitvoeren optimalisatie natuurverbinding Laarderhoogt;*
- *Uitbreiden van het rustgebied bij en optimaliseren van de toelopen van de Natuurbrug Laarderhoogt (anticiperend op de aanleg van de nieuwe woonwijk Buurtschap Crailo);*
- *Begeleiden van de uitvoering inrichting en overdracht gronden Plan Huydecopersweg;*
- *Realiseren van het uitvoeringsplan van het Programma Natuur, fase 1; dat wil zeggen*
 - o *onderzoek naar verzuring van bodem van bossen en heide en eventueel toepassen van steenmeel als bodemherstelmaatregel en*
 - o *bestrijding Japanse Duizendknoop*
- *Participeren in het provinciale project om te komen tot een definitief ontwerp voor natuurbrug N525/Westerheide*
- *Opstellen en uitvoeren van een visie en ontwikkelplan voor de oude schaapskooi in Laren*
- *Een voorstel voor een toekomstbestendige huisvesting van de werkorganisatie van GNR al dan niet in combinatie met de Infoschuur.*

De in 2022 goedgekeurde projecten van Programma Natuur (maatregelen in verband met de hoge stikstofbelasting in onze natuurgebieden) waarvoor subsidie is toegekend, zijn in 2025 in de uitvoeringsfase.

Voor een deel van deze projecten zullen in 2025 inventarisaties en/of planuitwerkingen worden opgesteld. Op basis daarvan worden keuzes gemaakt voor de uitvoeringsfase. Dat zorgt ervoor dat de financiële raming en planning van deze projecten een onzekerheidsmarge kent. In het najaar van 2024 actualiseren wij het projectenprogramma op basis van de dan beschikbare informatie. De cijfers die hieruit voortvloeien verwerken wij in de 1^e begrotingswijziging voor 2025 en de begrotingen van 2026 en verder.

Financiën

Projecten	begroting 2025		
	REK 2023	B2024 G	B2025
Totale lasten regulier	€ 223.675	€ 243.470	€ 252.520
Totale baten regulier		€ -	€ -
Saldo regulier	€ -223.675	€ -243.470	€ -252.520
Totale lasten incidenteel	€ 962.264	€ 2.091.145	€ 1.932.990
Totale baten incidenteel	€ 979.142	€ 2.198.915	€ 2.094.260
Saldo incidenteel	€ 16.878	€ 107.770	€ 161.270
Saldo voor mutaties reserves	€ -206.797	€ -135.700	€ -91.250
Toevoeging aan reserve	€ 37		€ -
Onttrekking aan reserve	€ 59.339	€ 76.500	€ 23.000
Saldo na mutaties reserves	€ -147.495	€ -59.200	€ -68.250
Specificatie van de organisatieonderdelen	Lasten	Baten	Saldo
Projectenburo	€ 252.520	€ 184.270	€ -68.250
Projecten	€ 2.117.260	€ 2.117.260	€ -
Totalen	€ 2.369.780	€ 2.301.530	€ -68.250
Toelichting mutatie t.o.v. 2024 gewijzigd			
Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
<i>Toelichting éénmalige mutaties:</i>			
Zie het geactualiseerde projectenprogramma bij deze begroting	€ -158.155	€ -104.655	€ 53.500
<i>Toelichting structurele mutaties:</i>			
Loonstijging 2025	€ 9.050		€ -9.050
Ten gunste/laste van eigen reserves en voorzieningen			
Vervallen bijdragen reserve Natuurbeheer tbv dekking drietal projecten		€ -53.500	€ -53.500
Totalen	€ -149.105	€ -158.155	€ -9.050

3.1.3 Communicatie, draagvlak, educatie, voorlichting en vrijwilligers

Mensen vinden de natuur vaak vanzelfsprekend. Maar dat is het absoluut niet! Het is echt bijzonder dat we in zo'n sterk verstedelijkt gebied nog zoveel natuurwaarde hebben. Het is daarom belangrijk dat wij als organisatie laten zien wat er nodig is om de Gooise natuur en landschap te behouden. Dit draagt bij aan draagvlak/begrip voor ons werk als natuurbeschermingsorganisatie. Een toename in zichtbaarheid is hiervoor noodzakelijk.

In 2025 wordt de profilerings- en fondsenwervingsstrategie van GNR met bijbehorend uitvoeringsprogramma voortgezet om de zichtbaarheid van en het draagvlak voor het Goois Natuurreservaat te vergroten en (nieuwe) inkomsten te verkrijgen. We richten ons op kansrijke activiteiten zoals een extra campagne om nieuwe donateurs te werven, specifieke aanvragen bij goede-doelenfondsen, werven van bedrijfsbeschermers en nalatenschappenwerving en maken actief gebruik van het netwerk van (grote) giftgevers dat we de afgelopen jaren hebben opgebouwd. We hebben in 2024 het voornemen uit het beleidsplan om het *ambassadeurschap van inwoners* te definiëren en verder vorm te geven, uitgewerkt en implementeren in 2025 de gekozen aanpak.

Vanaf 2022 is de educatievisie met een looptijd van 3 jaar tot uitvoering gebracht. Het GNR wil bereiken dat alle jeugd in het Gooi tussen 4 en 18 jaar via een educatieprogramma topervaringen beleefd in de natuurgebieden van het Goois Natuurreservaat. Daarnaast wil het GNR ook voor inwoners/volwassen bezoekers aan de gebieden een aantal specifieke activiteiten aanbieden, met name in aansluiting op actuele ontwikkelingen. Met deze ervaringen en activiteiten willen wij bereiken dat deze doelgroepen het verhaal van de Gooise natuur leren kennen, een band opbouwen met de natuur in hun eigen omgeving, respect en zorgzaamheid ontwikkelen en het belang inzien van natuurbescherming. Vanaf 2025 zijn de projectmiddelen hiervoor uitgeput en zijn de benodigde middelen voor continuering binnen de begroting 2025 gealloceerd.

Naast educatieve programma's zijn ook educatieve faciliteiten van belang. De nieuwbouw van het Groepsverblijf 't Laer is in de uitvoeringsfase. Deze accommodatie verhuren wij aan scholen die een groepsruimte zoeken voor natuurbeleving, natuureducatie of veldonderzoek. Ook biedt het gebouw onderdak aan groepen die kleinschalig natuurbeheer verrichten. Momenteel is het oude groepsverblijf gesloten in verband met de nieuwbouw. In de loop van 2025 verwachten wij het nieuwe groepsverblijf op te leveren zodat het weer beschikbaar is voor verhuur.

We gaan in 2025 investeren in de educatieve functie en uitstraling van schaapskooi Blaricum als belangrijk ontmoetingspunt voor bezoekers. Ook zijn er dan plannen uitgewerkt om de oude schaapskooi bij Laren als informatie- en educatieruimte in te richten.

We werken al jaren samen met een aantal natuur-, educatie- en erfgoedpartners in de regio. Gezamenlijk wordt de Infoschuur geëxploiteerd; de kosten/opbrengsten worden gedeeld. Deze samenwerking wordt waardevol gevonden en voortgezet.

Bij het Goois Natuurreservaat zijn zo'n 350 vrijwilligers actief. Er zijn vrijwilligers die het leuk vinden om op een vaste ochtend of middag in de week met zaag en schop aan de slag te gaan. Ook zijn er vrijwilligers die presentaties, excursies en voorlichting geven over en in de natuur en er zijn vrijwilligers die flora en fauna inventariseren. Het streven is het vrijwilligersbestand op een gelijk niveau te houden. Daarnaast zetten we een nieuw vrijwilligers promotieteam op, betrekken we de vrijwilligers bij de doelstellingen en het werk van GNR en zetten in op het verder professionaliseren van de werkzaamheden door middel van uitwisseling van ervaringen en training. Ook zorgen we ervoor dat de faciliteiten voor vrijwilligers op orde zijn zoals gereedschap en kleding, en plekken waar vrijwilligers kunnen verzamelen en spullen kunnen opbergen.

Financiën

Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers	begroting 2025		
	REK 2023	B2024 G	B2025
Totale lasten regulier	€ 628.194	€ 617.015	€ 620.595
Totale baten regulier	€ 297.899	€ 291.970	€ 291.970
Saldo regulier	€ -330.295	€ -325.045	€ -328.625
Totale lasten incidenteel	€ 27.810	€ -	€ -
Totale baten incidenteel	€ 13.540	€ -	€ -
Saldo incidenteel	€ -14.270	€ -	€ -
Saldo voor mutaties reserves	€ -344.565	€ -325.045	€ -328.625
Toevoeging aan reserve	€ 11.268	€ -	€ -
Onttrekking aan reserve	€ 20.000	€ -	€ -
Saldo na mutaties reserves	€ -335.833	€ -325.045	€ -328.625
Toelichting mutatie t.o.v. 2024 gewijzigd			
Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
<i>Toelichting éénmalige mutaties:</i>			
<i>Toelichting structurele mutaties:</i>			
Loonstijging 2025	€ 10.370		€ -10.370
Prijsmutatie 2025	€ 4.200		€ -4.200
Overheveling deel uitgaven naar programma Belangenbehartiging cs	€ -10.990		€ 10.990
Ten gunste/laste van eigen reserves en voorzieningen			€ -
Totalen	€ 3.580	€ -	€ -3.580

3.1.4 Belangenbehartiging, beleid en participanten

Belangenbehartiging

Er zijn veel maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen die de natuur en het landschap binnen en buiten het Goois Natuurreservaat direct of indirect raken. Het kan hierbij gaan om planprocedures, gebiedsprocessen en projecten die door overheden en andere partijen zijn gestart. Daarbij wordt regelmatig gevraagd om een actieve inbreng van GNR. Indien er raakvlakken zijn met ons werk, gaan we hierop in.

De insteek die wordt gekozen gaat altijd uit van het behouden en of versterken van de natuur-, de landschappelijke-, recreatieve en cultuurhistorische waarden van het Goois Natuurreservaat vanuit het motto "Koester ons groene thuis".

We doen dit met een duidelijke en zoveel mogelijk positieve en constructieve boodschap. Als de boodschap zich ervoor leent, dragen we deze boodschap uit zodat burgers en stakeholders zien hoe we ons opstellen ten opzichte van ontwikkelingen. Dit draagt bij aan naamsbekendheid, zichtbaarheid, bewustwording en steun voor ons werk.

Hieronder staan een aantal projecten en processen waaraan GNR de komende jaren een bijdrage aan zal leveren:

Natuurverbindingen

Provincie Noord-Holland werkt gestaag door aan de planvorming voor de aanleg van de laatste grote natuurverbinding, de Westerheidebrug over de N525, die de Westerheide en de Zuiderheide met elkaar zal verbinden. GNR is hierbij nauw betrokken. De inspanningen zijn gericht om te komen tot een definitief ontwerp in 2025.

Daarnaast zet het GNR zich de komende jaren in om meer kleinere faunaverbindingen, zoals dassentunnels en amfibieëngoten, in de lokale wegen te realiseren of te optimaliseren. Hiertoe wordt in 2025 een ontsnipperingsplan opgesteld.

Water als basisvoorwaarde voor natuur

Alhoewel het Gooi een overwegend droog gebied is, speelt water een belangrijke rol in het Goois Natuurreservaat. Denk hierbij aan vennen, plassen, zanderijvaarten, poelen, natte heide en natte graslanden. Er zijn veel planten en diersoorten gebonden aan water. Water is dus essentieel uit een oogpunt van biodiversiteit. Er zijn de nodige zorgen over de waterbeschikbaarheid in de toekomst, ook voor de natuur.

GNR participeert in diverse onderzoeken rondom water zoals Ecohydrologisch onderzoek naar kwel Gooi en Vechtstreek, Wateraanvoer en aanvulling Gooi (WAAG) en Toekomstbestendige Heuvelrug, Gooi en Vechtstreek. Komende jaren worden vervolgonderzoeken uitgevoerd. Voor de GNR-inbreng ligt telkens de focus op het watersysteem van de gehele Gooi en Vechtstreek en de beschikbaarheid van voldoende (kwel)water van de goede kwaliteit voor de natuurgebieden in Gooi en Vechtstreek.

We brengen door middel van een deskundigenonderzoek in 2026-2027 de ecosysteemdiensten die het Goois Natuurreservaat vervult in beeld. Ook de financiële waarde van die ecosysteemdiensten worden in kaart gebracht.

Ruimtelijke ontwikkelingen

GNR is betrokken bij de diverse ruimtelijke plannen, processen en ontwikkelingen voor het buurtschap Crailo, Driftweg Naarden, Hocrasterrein Bussum (Bussum Zuidwest Walden), voormalig Tergooiziekenhuis Blaricum (Craibosch), Trappenberg Huizen, Naarderbos en Arenapark. Per situatie wordt bekeken in welke mate de natuur-, landschappelijke-, recreatieve en cultuurhistorische waarden in geding zijn en of er zich kansen voordoen voor verbeteringen. Als dat het geval is, worden de gezichtspunten en inzichten naar voren gebracht en in de media uitgedragen.

Programma Natuur, fase 2 (2025-2030)

Er zijn voorstellen ingediend voor *Programma Natuur, fase 2; natuurherstel binnen natuurgebieden*. Het betreft een vervolg op fase 1 namelijk bodemherstelmaatregelen en bestrijding van invasieve soorten. Mogelijk dat er zich ook mogelijkheden voordoen voor (eco)hydrologische verbeteringen van natuurgebieden zoals Zanderij Cruysbergen en Gijzenveen.

Gebiedsprocessen landelijk gebied

Op basis van het Nationaal Programma Landelijk Gebied respectievelijk het Provinciaal Programma Landelijk Gebied zullen gebiedsprocessen worden gestart. Voor GNR is het gebiedsproces Gooi en Vechtstreek relevant. Het moet zicht gaan bieden op oplossingen van vraagstukken op het vlak van stikstof, water, klimaat, bosuitbreiding, recreatie e.d. Naar verwachting zal GNR ook in 2025 deelnemen aan deze gebiedsprocessen.

Netwerken

GNR werkt in een netwerk met andere partners waaronder die van de gezamenlijke terreinbeherende organisatie in Noord-Holland (TBO-NH) en belangenorganisaties zoals de Vrienden van 't Gooi. Er vindt voortdurend afstemming plaats over ontwikkelingen, (overheids-)plannen en projecten op het provinciale en regionale niveau. Het TBO-NH organiseert jaarlijks een Nieuwjaar- en netwerkbijeenkomst voor bestuur en politiek waar GNR vertegenwoordigd is.

Provinciale Dialoogdag vrijwilligers in de natuur

Voor alle vrijwilligers die actief zijn in het natuur- en landschapsbeheer in Noord-Holland vindt jaarlijks een ontmoetingsbijeenkomst plaats. Er zijn diverse thema's en workshops waaraan vrijwilligers kunnen deelnemen. GNR neemt hieraan actief deel.

Nationale Postcode Loterij en Stichting Steun Goois Natuurreservaat

De directeur-rentmeester is statutair lid van het (dagelijks) bestuur van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat. Zij is verantwoordelijk voor het inbrengen van het beleid van de Stichting Goois Natuurreservaat en het programmeren en aanvragen van doelgiften voor de uitvoering van projecten. De controller van het Goois Natuurreservaat is tevens controller van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat.

De belangrijkste bron van inkomsten van Stichting Steun Goois Natuurreservaat was tot en met 2024 de bijdrage van de NPL. Bij de evaluatie in 2021 is door de NPL aangegeven dat zij vaststelt dat GNR geen landelijk bereik heeft en potentieel meer eigen inkomsten door fondsenwerving zou kunnen krijgen. GNR dient - wil GNR het NPL-partnerschap behouden - de samenwerking op te zoeken op nationale schaal en het verkrijgen van fondsen op een hoger niveau te brengen. Bij de evaluatie in 2024 wordt door de NPL bekeken of GNR opnieuw voor het partnerschap in aanmerking kan komen en zo ja, via welke weg. GNR heeft afgelopen jaren de fondsenwerving met succes geïntensiveerd en het initiatief genomen voor aansluiting bij LandschappenNL. Deze acties van GNR zijn in de evaluatie in 2024 betrokken; begin 2025 zal duidelijk zijn of GNR blijvend via LandschappenNL in aanmerking komt voor een financiële bijdrage van de NPL. Hieruit vloeit ook voort dat in 2025 duidelijk wordt hoe GNR zich gaat verhouden tot Stichting Steun Goois Natuurreservaat.

Bestuur en de participantenbijdragen

De aansluiting bij LandschappenNL biedt GNR naast een mogelijke bestendiging van de NPL-bijdrage verschillende voordelen zoals lobby namens GNR op rijksniveau, professionele thematische uitwisseling met collega's en deelname aan gezamenlijke campagnes.

De stichting heeft eigen inkomsten uit pachten, huren, vergunningen, incidentele houtverkopen, vergoedingen voor werken voor derden, subsidies, giften van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat en de Nationale Postcode Loterij, schenkingen en de verkoop van producten als fiets- en wandelboekjes. Daarnaast wordt het werk van het Goois Natuurreservaat mogelijk gemaakt door de bijdragen van de participanten aan de begroting van de stichting. De bijdragen van de participanten vormen, samen met de subsidie op basis van de Subsidieregeling Natuur en Landschapsbeheer (welke verantwoord is onder Natuurbeheer en Recreatie), de belangrijkste financiële basis voor het dagelijks beheer van de natuurterreinen.

Eind 2023 heeft de financiële afhandeling van de uittreding van gemeente Amsterdam en de Provincie Noord-Holland plaatsgevonden. De resterende uittreedsom is naar rato van de inwoneraantallen over de participanten verdeeld. Daarnaast is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst ondertekend door de deelnemende gemeenten en Stichting Goois Natuurreservaat. Hiermee zijn de gevolgen van de uittreding definitief afgehandeld.

We zetten ons in voor blijvende open contactlijnen met de gemeenten, de gemeenteraden en met de raadsleden. Dat kan zijn bij de behandeling van de begroting, jaarverslag en jaarrekening in de raadscommissies maar ook tussentijds naar gelang het onderwerp en de aanleiding. We organiseren ten minste één keer per jaar een bijeenkomst voor raadsleden om de contacten te onderhouden en hen de gelegenheid te bieden iets meer te weten te komen over de praktijk van het beheer van natuur en landschap in het Gooi.

Rechtspositie

De Stichting Goois Natuurreservaat volgt de rechtspositie van de provincie Noord-Holland, de CAO Provinciale sector. In dat kader wordt opgemerkt dat er geen medewerkers zijn die in 2025 een inkomen genieten die boven de wettelijke norm ligt, zoals opgenomen in artikel 2.3 lid 1 van de Wet Normering Topinkomens (semi) publieke sector. Een actuele versie van de CAO is te vinden op de site van het Inter Provinciaal Overleg (IPO), www.ipo.nl/publicaties.

Financiën

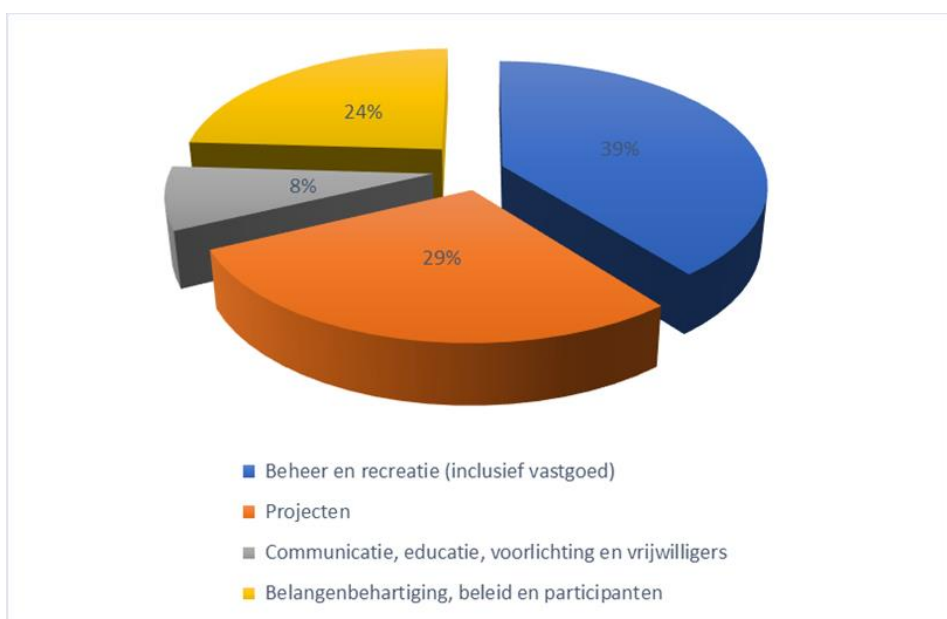
Belangenbehartiging, beleid en participanten	begroting 2025		
	REK 2023	B2024 G	B2025
Totale lasten regulier	€ 1.728.490	€ 1.741.650	€ 1.820.170
Totale baten regulier	€ 3.323.513	€ 3.523.580	€ 3.675.820
Saldo regulier	€ 1.595.023	€ 1.781.930	€ 1.855.650
Totale lasten incidenteel	€ -	€ 85.000	€ 25.000
Totale baten incidenteel	€ 20.594		€ -
Saldo incidenteel	€ 20.594	€ -85.000	€ -25.000
Saldo voor mutaties reserves	€ 1.615.617	€ 1.696.930	€ 1.830.650
Toevoeging aan reserve	€ -		€ -
Onttrekking aan reserve	€ 25.000	€ 85.000	€ 25.000
Saldo na mutaties reserves	€ 1.640.617	€ 1.781.930	€ 1.855.650
Toelichting mutaties t.o.v. 2022 gewijzigd			
Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
<i>Toelichting éénmalige mutaties:</i>			
Vervallen eenmalige verhoging budget inhuur 2024	€ -60.000		€ 60.000
<i>Toelichting structurele mutaties:</i>			
Loonstijging 2025	€ 55.870		€ -55.870
Prijsmutatie 2025	€ 11.660		€ -11.660
Overheveling deel uitgaven van programma Communicatie, educatie etc	€ 10.990		
Toename participantenbijdrage loon/prijsmutatie 2025		€ 152.240	€ 152.240
Ten laste van eigen reserves en voorzieningen			
Vervallen bijdrage AER tbv dekking verhoging inhuurbudget 2024		€ -60.000	€ -60.000
Totalen	€ 18.520	€ 92.240	€ 73.720

3.1.5 Recapitulatie programma's 2025

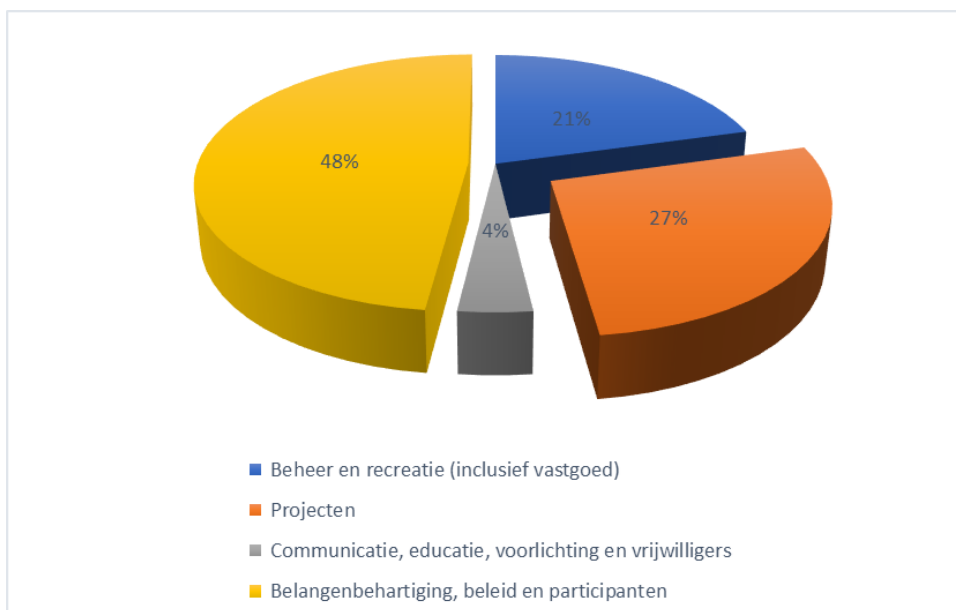
Hieronder volgt een verkort overzicht van de uitgaven en inkomsten per programma en de eventueel geraamde reserve mutaties. Het totaal sluit weer aan bij het totaal van de staat van baten en lasten ingedeeld naar kostensoorten.

Recapitulatie programma's <i>naar uitgaven en inkomsten</i>					
	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Mutaties reserves	Saldo na mutaties reserve
Beheer en recreatie (inclusief vastgoed)	€ 3.024.800	€ 1.583.115	€ -1.441.685	€ 17.090	€ -1.458.775
Projecten	€ 2.185.510	€ 2.094.260	€ -91.250	€ -23.000	€ -68.250
Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers	€ 620.595	€ 291.970	€ -328.625	€ -	€ -328.625
Belangenbehartiging, beleid en participanten	€ 1.845.170	€ 3.675.820	€ 1.830.650	€ -25.000	€ 1.855.650
	€ 7.676.075	€ 7.645.165	€ -30.910	€ -30.910	€ -

Uitgaven 2025 per programma (exclusief reservemutaties)

Inkomsten 2025 per programma (exclusief reservemutaties)

3.1.6. Meerjarenramingen (inclusief projectenprogramma) 2025 tot en met 2028

Hieronder wordt per programma het meerjarenperspectief geschetst. De ramingen zijn ten opzichte van het begrotingsjaar in constante prijzen opgenomen. Het GNR verwerkt in het meerjarenperspectief geen nieuw beleid. Uitgangspunt is dat nieuwe initiatieven binnen het bestaande budgettaire kader worden uitgevoerd.

De jaarlijkse mutaties als gevolg van loon- en prijsstijgingen worden telkens verwerkt in het 1^e jaar van de meerjarenramingen.

Meerjarenramingen 2025-2028		2025	2026	2027	2028
Uitgaven:					
<i>in € 1.000 prijspeil 2025</i>					
Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)					
structureel	regulier	€ 2.980,3	€ 3.041,9	€ 3.041,9	€ 3.041,9
incidenteel		€ 61,6	€ -	€ -	€ -
totaal uitgaven Natuurbeheer en recreatie		€ 3.041,9	€ 3.041,9	€ 3.041,9	€ 3.041,9
Projecten					
structureel	regulier	€ 252,5	€ 252,5	€ 252,5	€ 252,5
incidenteel	projectenprogramma	€ 1.933,0	€ 623,1	€ 615,7	€ 615,7
totaal uitgaven Projecten		€ 2.185,5	€ 875,6	€ 868,3	€ 868,3
Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers					
structureel	regulier	€ 620,6	€ 620,6	€ 620,6	€ 620,6
incidenteel		€ -	€ -	€ -	€ -
totaal uitgaven Communicatie, educatie, ...		€ 620,6	€ 620,6	€ 620,6	€ 620,6
Belangenbehartiging, beleid en participanten					
structureel	regulier	€ 1.820,2	€ 1.820,2	€ 1.820,2	€ 1.820,2
incidenteel	uitvoering ICT visie	€ 25,0	€ 25,0	€ -	€ -
totaal uitgaven Bestuursondersteuning,		€ 1.845,2	€ 1.845,2	€ 1.820,2	€ 1.820,2
Totale lasten		€ 7.693,2	€ 6.383,3	€ 6.350,9	€ 6.350,9

Meerjarenramingen 2025-2028		2025	2026	2027	2028
Inkomsten:					
<i>in € 1.000 prijspeil 2025</i>					
Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)					
structureel	regulier	€ 1.583,1	€ 1.583,1	€ 1.583,1	€ 1.583,1
incidenteel		€ -	€ -	€ -	€ -
totaal inkomsten Natuurbeheer en recreatie		€ 1.583,1	€ 1.583,1	€ 1.583,1	€ 1.583,1
Projecten					
structureel	regulier	€ 2.117,3	€ 807,3	€ 800,0	€ 800,0
incidenteel	projectenprogramma	€ 2.117,3	€ 807,3	€ 800,0	€ 800,0
totaal inkomsten Projecten		€ 2.117,3	€ 807,3	€ 800,0	€ 800,0
Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers					
structureel	regulier	€ 292,0	€ 292,0	€ 292,0	€ 292,0
incidenteel		€ -	€ -	€ -	€ -
totaal inkomsten Communicatie, ...		€ 292,0	€ 292,0	€ 292,0	€ 292,0
Belangenbehartiging, beleid en participanten					
structureel	participantenbijdragen	€ 3.675,8	€ 3.675,8	€ 3.675,8	€ 3.675,8
incidenteel	aanwending AER	€ 25,0	€ 25,0	€ -	€ -
totaal inkomsten Bestuursondersteuning,		€ 3.700,8	€ 3.700,8	€ 3.675,8	€ 3.675,8
Totale baten		€ 7.693,2	€ 6.383,3	€ 6.350,9	€ 6.350,9

3.1.7 Begroting van baten en lasten DAEB en niet-DAEB activiteiten

Behalve de indeling naar programma's en naar kosten en opbrengstsoorten kan de begroting van het GNR ook ingedeeld worden naar activiteiten Diensten van Algemeen Economisch Belang (DAEB) en Niet DAEB activiteiten. Het onderscheid wordt gemaakt om te voorkomen dat de participantenbijdrage als ongeoorloofde staatsteun worden aangemerkt. De Niet-DAEB activiteiten mogen namelijk niet worden gesubsidieerd. Uit onderstaande staat is af te lezen dat de Niet-DAEB activiteiten inkomsten genereren om de DAEB mede mogelijk te maken.

bedragen in € 1	DAEB		niet-DAEB		Totalen	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)	€ 2.838.330	€ 1.080.970	€ 203.560	€ 502.145	€ 3.041.890	€ 1.583.115
Projecten	€ 2.185.510	€ 2.117.260	€ -	€ -	€ 2.185.510	€ 2.117.260
Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers	€ 588.925	€ 247.490	€ 31.670	€ 44.480	€ 620.595	€ 291.970
Belangenbehartiging, beleid en participanten	€ 1.845.170	€ 3.700.820	€ -	€ -	€ 1.845.170	€ 3.700.820
Totalen	€ 7.457.935	€ 7.146.540	€ 235.230	€ 546.625	€ 7.693.165	€ 7.693.165

3.2 Begroting naar baten en lasten en geprognoseerde balans 2025

3.2.1 Begroting 2025 op basis van baten en lasten

De begroting van het GNR wordt gepresenteerd naar twee inzichten de zogenaamde functionele indeling en de categoriale indeling. De inhoudelijke programma's geven de functionele indeling weer. De staat van baten en lasten geeft de indeling weer naar kostensoorten en opbrengsten. De jaarrekening van het GNR wordt opgesteld conform de richtlijn C1 van de Raad voor de Jaarverslaggeving, die een staat van baten en lasten vereist.

Staat van baten en lasten naar kosten- en opbrengstsoorten					
Lasten:	B2024 gewijzigd	B2025	Baten:	B2024 gewijzigd	B2025
Personeel			Eigen inkomsten		
Lonen en salarissen	€ 3.131.490	€ 3.168.270	Huren en pachten	€ 431.375	€ 451.875
Overige personeelskosten	€ 148.160	€ 148.160	Beheervergoedingen van derden	€ 25.280	€ 26.060
Inhuur (Uitzendkracht/Detachering)	€ 82.140	€ 22.920	Overige eigen inkomsten	€ 78.790	€ 72.490
			Fondsenwerving	€ 129.020	€ 129.020
			Rente opbrengsten	€ -	€ -
	€ 3.361.790	€ 3.339.350		€ 664.465	€ 679.445
Bedrijfsvoering			Subsidies en bijdragen derden		
Huisvesting	€ 122.750	€ 131.290	Subsidie Natuur en Landschap	€ 1.072.270	€ 1.072.270
Automatisering	€ 125.470	€ 125.470	Subsidie	€ 8.700	€ 8.700
Kantoorkosten	€ 73.330	€ 71.130	Steunstichting GNR	€ 118.900	€ 118.900
Afschrijvingen	€ 182.715	€ 185.635		€ 1.199.870	€ 1.199.870
	€ 504.265	€ 513.525			
Bestuur en algemene organisatiekosten	€ 121.090	€ 125.630			
Beheerlasten	€ 1.901.390	€ 1.764.580	Bijzondere baten	€ 650.000	€ -
Projecten (excl. personeel)	€ 2.091.145	€ 1.932.990	Projecten	€ 2.198.915	€ 2.094.260
Toevoegingen reserves	€ 666.820	€ 17.090	Aanwending reserves	€ 413.900	€ 48.000
	€ 8.646.500	€ 7.693.165		€ 5.127.150	€ 4.021.575
			Participantenbijdrage	€ 3.519.350	€ 3.671.590
Totale lasten	€ 8.646.500	€ 7.693.165	Totale baten	€ 8.646.500	€ 7.693.165

3.2.2 Geprognoseerde balans 2025

GEPRONOTISEERDE BALANS NA RESULTAATBESTEMMING PER 31 DECEMBER									
bedragen x € 1.000									
	2025		2024			2025		2024	
	€	€	€	€		€	€	€	€
ACTIVA					PASSIVA				
Vaste activa					Eigen vermogen				
Materiële vaste activa	885,0		853,5		Kapitaal	0,3		0,3	
					Algemene reserve	62,3		87,3	
					Bestemmingsreserves	2.974,1		2.997,1	
					Bestemmingsfonds	179,8		179,8	
		885,0		853,5			3.216,5		3.264,5
					Voorzieningen				
					Voorziening baggeren wateren/poelen	83,4		83,4	
					Voorziening ww verplichtingen personeel	192,2		192,2	
							275,6		275,6
Vlottende activa					Kortlopende schulden				
Vorderingen en overlopende activa	1.350,0		1.350,0		Crediteuren	300,0		250,0	
Liquide middelen	1.957,1		1.986,6		Overloop verlofrechten personeel	130,0		130,0	
					Overige schulden en overlopende passiva	270,0		270,0	
		3.307,1		3.336,6			700,0		650,0
		4.192,1		4.190,1			4.192,1		4.190,1

3.2.3 Financiële kengetallen 2025

Overzicht diverse kengetallen	
<i>bedragen x € 1.000</i>	
Vlottende activa	3.307,1
Vaste schulden	275,6
Vlottende schuld	700,0
Totaal eigen vermogen	3.216,5
Totaal vreemd vermogen	975,6
Balanstotaal	4.192,1
Structurele lasten	5.656,5
Structurele baten	5.550,9
Structurele toevoeging reserves	17,1
Incidentele lasten	2.019,6
Incidentele baten	2.094,3
Netto schuldquote	-42,0%
Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte leningen)	-42,0%
Solvabiliteitsratio	76,7%
Structurele exploitatieruimte	0,0%

De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast en opzichte van de eigen middelen weer. Als de schuld lager is dan het totaal van de jaarlijkse baten wordt dit voldoende geacht (kleiner dan 100%), wanneer het totaal van de schuld meer dan 30% boven de jaarlijkse baten uitkomt (groter dan 130%), dan is dit onvoldoende. Een negatieve ratio voldoet daarmee ruim aan de norm.

De solvabiliteitsratio, ook wel de verhouding van eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal, geeft aan in hoeverre een organisatie in staat is om aan zijn financiële verplichtingen te kunnen voldoen. Een ratio van hoger dan 50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.

Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. Een ratio groter dan 0,6% is acceptabel. De stichting voldoet niet aan deze norm. Om niet onnodig beslag op middelen te leggen is er in het verleden voor gekozen geen post onvoorzien in de begroting op te nemen. In het verleden was daarvoor de argumentatie dat een dergelijke post onmiddellijk een toename van de participantenbijdrage tot gevolg zou hebben.

4. Risicoparagraaf 2025

Personeel

De stichting is qua rechtsvorm een particuliere stichting. De rechtspositie van het personeel is gebaseerd op de rechtspositie van de provincie. Dit houdt in dat de stichting in het kader van de sociale zekerheid aangemerkt wordt als een zogenaamde 'eigenrisicodrager' en dat het personeel voor de pensioenvoorziening is ondergebracht bij de APG-groep (voorheen ABP).

Het eigen risicodragerschap brengt, zoals het woord al aangeeft, de nodige risico's met zich mee. Bij ontslag of beëindiging van een dienstverband van een personeelslid, ook als gevolg van het van rechtswege ophouden van het dienstverband (aanstelling voor bepaalde tijd), houdt dit in dat de WW-uitkeringslasten ten laste komen van de stichting. In de CAO ingaande 1 juli 2017 is afgesproken dat afhankelijk van het arbeidsverleden en de leeftijd van de betrokkene, deze uitkering maximaal 36 maanden kan duren. Ter afdekking van deze risico's is in 2016 hiervoor een voorziening ingesteld, ultimo 2022 is een bedrag van ruim € 192.000 beschikbaar en lopen er geen verplichtingen tot WW-betaling.

De stichting is ook eigen risicodrager voor (langdurig) ziekteverzuim. Uit eerder onderzoek is gebleken dat het niet rendabel is om hiervoor een verzekering af te sluiten. Voor vervanging wegens (langdurige) ziekte is binnen de exploitatie geen bedrag opgenomen. Gelet op de grootte van de organisatie kan dit vooral gevolgen hebben voor de dagelijkse bedrijfsvoering. Bij een aantal (langdurige) ziektegevallen tegelijkertijd bestaat het risico dat werkzaamheden niet meer uitgevoerd worden en toezicht en handhaving in de terreinen noodgedwongen zullen moeten worden verminderd, dan wel moeten worden uitbesteed.

Projecten

De projectuitvoering kent een aantal risico's, te weten:

1. De eigen bijdrage voor de uitvoering van de projecten en een deel van de werkzaamheden van het projectenbureau verkrijgt de stichting Goois Natuurreservaat onder meer via de stichting Steun Goois Natuurreservaat. Deze stichting krijgt haar inkomsten uit begunstigersbijdragen, nalatenschappen en een jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij (NPL). Vooral de laatste bijdrage is een substantieel bedrag. In 2021 heeft een evaluatie van de bijdrage aan GNR plaatsgevonden. Over de uitkomst is GNR begin 2022 geïnformeerd. De strekking is dat er een bijdrage van € 900.000 per jaar met een looptijd van 2022 t/m 2024 wordt verstrekt. Er zijn een aantal aandachtspunten geformuleerd waaraan in de tussen liggende periode moet worden gewerkt om ook na 2024 in aanmerking te komen voor een bijdrage vanuit de NPL. Wanneer het Goois Natuurreservaat niet meer als beneficiant van de NPL wordt aangemerkt en de participanten geen vervangende financiële middelen beschikbaar stellen, zullen de ambities voor het realiseren van projecten in overeenstemming met de dan beschikbare middelen moeten worden bijgesteld.

2. Veel van deze projecten kennen behalve de eigen bijdrage ook subsidies en bijdragen van derden. Deze zijn gebaseerd op vooraf ingediende kostenramingen. Eventuele overschrijdingen bij de uitvoering zijn veelal niet verrekenbaar en komen voor risico en rekening van de stichting Goois Natuurreservaat. Voor de afdekking van dit risico wordt een bedrag in de bestemmingsreserve Natuurbeheer aangehouden.

Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer

Medio 2023 hebben wij de subsidiebeschikking ontvangen van de Provincie Noord-Holland met betrekking tot de vaststelling van de SNL subsidie voor de periode 2023-2028. Ten opzichte van de gewijzigde beschikking over de periode 2017-2022 is de jaarlijkse subsidie fors verhoogd.

De hogere subsidie voornamelijk veroorzaakt doordat bij de nieuwe aanvraag van subsidie de natuurbeheer- en landschapsbeheertypen (waarop het subsidiebedrag is gebaseerd) beter gespecificeerd zijn, als gevolg van ons in gebruik genomen Beheer Registratie Systeem en hogere subsidiebedragen (i.v.m. prijsindexatie) per type. Op het onderdeel landschapsbeheer ontvangen we jaarlijks meer, maar ook de jaarlijkse bijdragen voor natuurbeheer, openstelling en toezicht, voorzieningen en begrazing zijn verhoogd.

Hier tegenover staan ook verplichtingen om op grond van de ingediende aanvraag het hogere kwaliteitsniveau van onderhoud te garanderen. Zo ontvangen we bijvoorbeeld fors hogere subsidie voor het beheer van lanen. Om aan de kwaliteitseisen hiervan te voldoen zijn ook de geraamde budgetten voor onderhoud verhoogd. De meer gespecificeerde beheerregistratie vraagt ook een specifiekere beheer waarbij meer detail en variatie wordt toegepast. Dit is in lijn met onze beheervisie en beheerplan, maar leidt ook tot verhoogde beheerkosten.

Het openstellingsdeel wordt ingezet om, conform het beleidsplan om de incidentele dekking van de de tijdelijke formatie-uitbreiding boswachters structureel te maken.

Het GNR is gecertificeerd door de Stichting Certificering SNL op grond van een Kwaliteitshandboek gebaseerd op de certificeringsvereisten. Hierdoor ontvangen we de SNL-bijdrage lumpsum en hoeven we niet gespecificeerd te verantwoorden. We worden hierop periodiek geaudit ten aanzien van onze processen, producten en systemen. Daarnaast draagt de door ons uitgevoerde SNL-monitoring bij aan het inzichtelijk maken van de behaalde natuurdoelen.

Bij verlies van het certificaat is er risico van terugbetaling en intense verantwoording.

BTW Compensatiefonds

Jaarlijks wordt er door het GNR een opstelling gemaakt waarin de 'door te schuiven BTW' aan de participanten is opgenomen. Bij het opstellen van dit overzicht wordt rekening gehouden met de aard van de BTW en de mogelijkheid om deze BTW via het BTW-compensatiefonds te verwerken bij de participanten. De huidige transparantiemethode is opgenomen in paragraaf 3.2 van het besluit van de Staatsecretaris van Financiën van 24 december 2020, nr. 2020-249875, Stcrt. 2020, nr. 62965. Dit houdt in dat een deel van de door de Stichting Goois Natuurreservaat betaalde omzetbelasting momenteel verrekend wordt door de participanten van het Goois Natuurreservaat. Er bestaat een mogelijkheid dat als gevolg van gewijzigde inzichten in de toekomst, de BTW niet meer kan worden door geschoven. Hoewel deze onzekerheid niet direct een risico voor de stichting inhoudt, betreft dit wel een mogelijk risico voor de participanten en daarmee toch een indirect risico voor de stichting.

5. Ontwikkeling participantenbijdragen

De Gooise gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen en Laren, Amsterdam en provincie Noord-Holland werkten sinds 1932 in de Stichting Goois Natuurreservaat samen in het belang van duurzame instandhouding van het natuurgebied Goois Natuurreservaat. Sinds 1 januari 2021 nemen de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland geen deel meer in de stichting. De afhandeling van deze uittreding is eind 2023 definitief afgerond. De uittreedsom is naar rato van de inwoneraantallen over de participanten verdeeld en er is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst tot

stand gekomen en ondertekend door de deelnemende gemeenten en Stichting Goois Natuurreservaat waarin de berekeningsbasis is opgenomen voor de participantenbijdrage.

Participantenbijdragen

<i>bedragen in €</i>	Jaar	Uitgangspunt	loon/prijs stijging	bijdrage beheer	aanpassing	bijdrage totaal
	2020	3.107.400	83.100	3.190.500	75.000	3.265.500
	2021	3.265.500	77.040	3.342.540	-	3.342.540
	2022	3.342.540	31.000	3.373.540	101.210-	3.272.330
	2023	3.272.330	46.750	3.319.080	-	3.319.080
	begroting 2024	3.319.080	200.270	3.519.350	-	3.519.350
	begroting 2025	3.519.350	152.240	3.671.590	-	3.671.590

Verdeling participantenbijdrage 2025

De berekende participantenbijdrage voor het 2025 wordt als volgt verdeeld:

Participantenbijdrage 2025	Bijdrage (in €)
Participantenbijdrage 2024	3.519.350
Loon- en prijsmutatie 2025	152.240
Bijdragen participanten	3.671.590

Bijdragen Gooise gemeenten	Inwoners per 01-01-24 *1	Bijdrage (in €)
Gemeente Blaricum	12.725	212.220
Gemeente Gooise Meren	60.353	1.006.550
Gemeente Hilversum	94.426	1.574.820
Gemeente Huizen	41.205	687.210
Gemeente Laren	11.440	190.790
Bijdragen Gooise gemeenten	220.149	3.671.590

*1 voorlopige CBS cijfers gepubliceerd per 07-03-2023

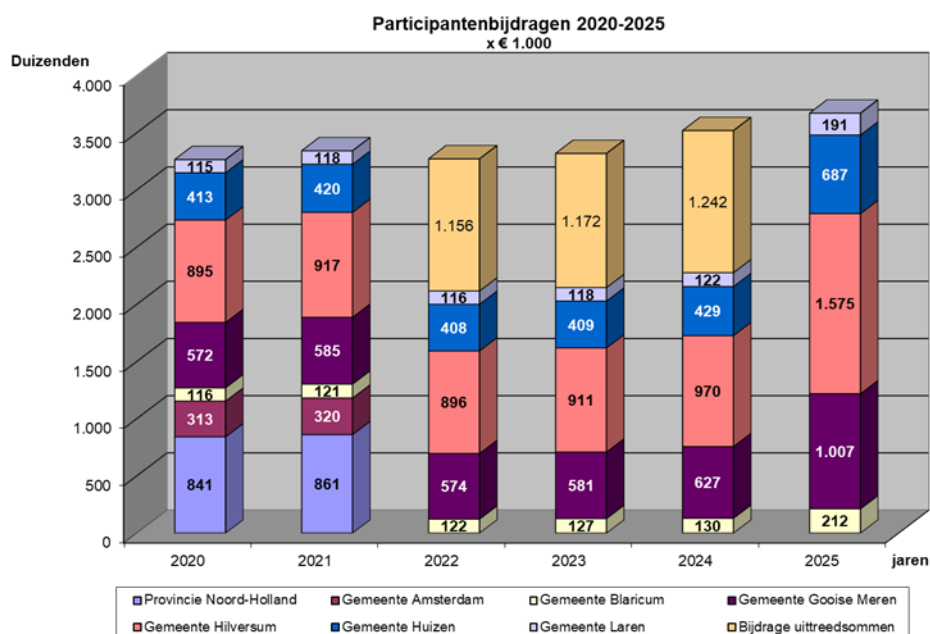
Ontwikkeling participantenbijdrage 2025 ten opzichte van 2024

in €	Bijdrage 2025	Berekende bijdrage 2024	Mutatie t.o.v. 2024 berekend	Betaalde bijdrage 2024 *1	Mutatie t.o.v. 2024 betaald
Gemeente Blaricum	212.220	206.960	5.260	182.770	24.190
Gemeente Gooise Meren	1.006.550	960.500	46.050	883.000	77.500
Gemeente Hilversum	1.574.820	1.493.670	81.150	1.365.970	127.700
Gemeente Huizen	687.210	664.740	22.470	603.660	61.080
Gemeente Laren	190.790	193.480	-2.690	171.380	22.100
totalen	3.671.590	3.519.350	152.240	3.206.780	312.570
*1 In 2024 is door Amsterdam de laatste termijn van de uittreedsom ad € 312.570 aan het GNR betaald. Dit bedrag is in 2024 in mindering gebracht op de berekende participantenbijdrage voor dat jaar.					

Toelichting ontwikkeling participantenbijdrage per individuele participant

De totale participantenbijdrage stijgt met gemiddeld met 4,3% (ten opzichte van de berekende bijdrage 2024), echter per individuele participant variëren de percentages van -/- 1,4% (Laren) tot + 5,4% (Hilversum). Deze verschillen worden veroorzaakt door het feit dat de totaal berekende participantenbijdrage wordt verdeeld volgens de inwoneraantallen per deelnemende participant. Twee participanten krimpen in inwoneraantallen (Huizen en Laren) en twee participanten groeien in inwoneraantallen (Blaricum en Hilversum).

Deze verschillen komen ook tot uitdrukking in de verschillende stijgingspercentages per participant.

6. BTW-compensatie 2025

De stichting wordt in het kader van de BTW-compensatie als samenwerkingsverband gezien dat met betrekking tot de omzetbelasting de transparantieregeling mag toepassen. Dit houdt in dat de door de Stichting Goois Natuurreservaat betaalde omzetbelasting verrekend kan worden door de participanten van het Goois Natuurreservaat. Ter indicatie is in onderstaande tabellen een schatting opgenomen van de omzetbelasting in 2025.

Raming doorschuif BTW 2025 Goois Natuurreservaat					doorschuif BTW
Betaalde BTW, exploitatie					350.000
Betaalde BTW, projecten					150.000
Totaal					500.000
Participanten	Bijdrage GNR 2025 verstrekte subsidies projecten	totaal	percentage	verdeling	
Gemeente Blaricum	212.220	212.220	5,78%	28.900	
Gemeente Gooise Meren	1.006.550	1.006.550	27,41%	137.070	
Gemeente Hilversum	1.574.820	1.574.820	42,89%	214.470	
Gemeente Huizen	687.210	687.210	18,72%	93.580	
Gemeente Laren	190.790	190.790	5,20%	25.980	
Totaal	3.671.590	-	3.671.590	100,00%	500.000

Projectenprogramma GNR 2024-2027

		Kosten	Dekking kosten			Realisatie		Meerjarenraming 2024-2027			
Projecten in uitvoering		Raming kosten project	Bijdrage Steun	Bijdrage andere partijen	Ten laste van eigen middelen/reserves	Realisatie t/m 31-12-2023	Uitgaven 2024	Raming € 2024	Raming € 2025	Raming € 2026	Raming € 2027
Natuurverbinding Hoorneboeg	40900	1.714.000	769.000	425.000	520.000	245.075		380.000	87.000	52.000	66.500
Hiilversums Wasmeer (Waterparel)	40907	450.000	100.000	350.000	0	8.132					
Sub-totaal projecten 40900 en 40907 in 1 projectuitvoering		2.164.000	869.000	775.000	520.000	253.207		380.000	87.000	52.000	66.500
Verwerving compensatiegronden A27 Huydecopersweg	40901	427.078	241.000	186.078	0	0		0	0	427.078	0
Natuurverbinding Laarderhoogt	40902	654.000	354.000	300.000	0	122.181		101.819	50.000	50.000	33.000
Natuurherstel programma Natuur	40915	1.400.000	0	1.400.000	0	258.399		500.000	400.000	241.601	0
Toelopen Natuurbrug Zanderij Crailoo	40918	320.000	320.000	0	0	11.118		320.000	0	0	0
Recreatiemonitor	40952	50.000	0	50.000	0	42.938		7.062	0	0	0
Speelbos Sijsjesberg	40971	65.000	0	65.000	0	28.334		0	0	36.666	0
Educatievisie uitvoeringsprogramma	40975	200.000	0	200.000	0	70.400		70.000	59.600	0	0
Vrijwilligerskleding	40976	50.000	50.000	0	0	40.525		9.475	0	0	0
Nieuwbouw groepsverblijf 't Laer	40977	1.500.000	1.500.000	0	0	15.989		184.011	1.300.000	0	0
Vernieuwing Voetstappenpad	40964	83.000	0	70.000	13.000	0		60.000	23.000	0	0
Strekken toerit fietstunnel N525 La Place	40954	225.000	0	225.000	0	33.450		191.550	0	0	0
Terreinbebording	40974	616.000	562.000	0	54.000	18.338		400.000	197.660	0	0
Huisvesting GNR (voorbereiding fase)	40981	34.500	0	0	34.500	14.727		19.773	0	0	0
Parkeer- en dagrecreatieterreinen (voorbereiding fase)	40401	42.300	0	0	42.300	10.575		31.725	0	0	0
Projecten in opstartfase											
Huisvesting GNR (Ontwerp en Realisatie)		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Parkeer- en dagrecreatieterreinen (realisatie fase)		pm	pm	pm	pm						
Inrichting omgeving schaapskooi Blaricum		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Inrichting GEM Crailo		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Projectenideeën											
Toelopen Natuurbrug N525		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Schaapskooi Laren		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Duurzaamheidsmaatregelen		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Watertoren Laren		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Afwaardering landbouwgronden SKNL		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Projecten genoemd in programma Groen PNH 2021-2025											
Natuurontwikkeling Dassenveld 8ha		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Totaal		7.830.878	3.896.000	3.271.078	663.800	920.181	0	2.275.415	2.117.260	807.345	99.500